

Institutionen för Handel och företagande

TENTAMEN

Kurs: Organisation och ledarskap I

Delkurs

Kurskod: FÖ114G

Högskolepoäng för tentamen: 5 hp (av 7,5 hp)

Datum: 2023-12-08

Skrivtid: 14.30 – 19.30

Ansvarig lärare: Johanna Frödelius

Berörda lärare: Annica Bragsjö Hultén, Jonna Kilstam

Hjälpmedel/bilagor: Inga hjälpmedel

Övrigt

- Anvisningar
- ☐ Ta nytt blad för varje lärare
 - ☒ Ta nytt blad för varje ny fråga
 - ☒ Skriv endast på en sida av papperet.
 - ☒ Skriv namn och personnummer på samtliga inlämnade blad.
 - ☒ Numrera lösbladen löpande.
 - ☒ Använd inte röd penna.
 - ☒ Markera med kryss på omslaget vilka uppgifter som är lösta.

Betyg (utifrån resultat kopplat till lärandemålen)

U: 0–12 poäng per lärandemål

G: 12,5–18,5 poäng per lärandemål

VG: 19–25 poäng per lärandemål

Skrivningsresultat bör offentliggöras inom 18 arbetsdagar

Lycka till!

Antal sidor totalt

Tentamen Organisation och ledarskap I (FÖ114G) 2023-12-08.

Tentamen examinerar två lärandemål genom alternativfrågor och fritextfrågor. Varje lärandemål examineras genom tio alternativfrågor (max 10 poäng) och tre essäfrågor (max 15 poäng).

För godkänt betyg (G) krävs minst 12,5 poäng **per lärandemål**.
För väl godkänt betyg (VG) krävs minst 19 poäng **per lärandemål**.

Lärandemål 1 - Organisation

Del 1, fritextfrågor (max. 15 poäng)

1. Förklara vad följande begrepp innebär (4 p)
 - a. Beslutsmyndighet
 - b. Artefakter
 - c. Begränsad rationalitet
 - d. Tyst kunskap

2. I diskussioner om makt och maktanvändning är begreppet *auktoritet* vanligt förekommande, men vad betyder det egentligen? Förklara vad auktoritet innebär och redogör även för innebörden av Webers tre former av auktoritet (4p)

3. Utgå från Herzbergs tvåfaktorteori och förklara hur människors trivsel/motivation påverkas av olika faktorer. Diskutera också hur teorin skulle kunna användas för att utforma arbetsvillkor som främjar medarbetares trivsel. Använd gärna praktiska exempel (7p)

HÖGSKOLAN
I SKÖVDE

Del 2, alternativfrågor (max. 10 poäng)

Besvara frågorna i **svarstalongen för Lärandemål 1** (längst bak i tentan).

Endast ett alternativ per fråga är rätt.

4. Vilket påstående om *organisationsstruktur* är **falskt**?

- a. Grunden för funktionsbaserad gruppering är vilken funktion som fylls i produktionsprocessen
- b. En ökad grad av decentralisering kan ofta leda till fördelar som flexibilitet, snabbhet och lokal anpassning
- c. Exempel på olika strukturella konfigurationer är ömsesidig anpassning, standardisering av kunskap och direkt tillsyn
- d. Exempel på styrmekanismer är rekrytering, disciplinering och socialisering
- e. Linjeorganisationen innefattar strategisk ledning, mellanchefer och operativ kärna

5. Vilket påstående om *formella och informella drag* är **sant**?

- a. Informella drag är medvetet beslutade
- b. Ett kännetecken för formella drag är att de växer fram över tid
- c. Informella drag är ofta nedskrivna
- d. Den organisatoriska kontexten består enbart av formella drag
- e. Organisationskultur är exempel på en organisations informella drag

6. Vilket alternativ är **INTE** en av *de lärandeformer* som Nonaka beskriver?

- a. Internalisering
- b. Externalisering
- c. Socialisation
- d. Realisering
- e. Kombinerings

7. Förväntansteorin är en teori som förklarar hur människors motivation uppstår. Vilket alternativ hör **INTE** samman med *Förväntansteorin*?

- a. Valens
- b. Behov
- c. Instrumentalitet
- d. Belöning
- e. Förväntan

HÖGSKOLAN
I SKÖVDE

8. Vilket påstående om *organisationers omvärld* är **falskt**?

- a. Ett sätt att dela in en organisations omvärld är i *domän, nationella förhållanden och internationella förhållanden*
- b. Den *tekniska omvärlden* innefattar alla de förhållanden utanför en organisation som direkt påverkar hur den löser uppgifter för att förverkliga sina mål
- c. Arbetskraftsmobilitet och teknisk utveckling hör till organisationers *domän*
- d. Den *institutionella omvärlden* handlar om förhållanden som påverkar organisationers legitimitet
- e. Omvärlden kan definieras som "*Alla förhållanden utanför en organisation som kan ha effekt på denna*"

9. Vilket påstående är **en möjlig negativ effekt** med en *stark och enhetlig organisationskultur*?

- a. Vantrivsel för medarbetarna eftersom vardagen kännetecknas av konflikter mellan olika organisationsmedlemmar
- b. En större administrativ börda eftersom det krävs fler regler i starka kulturer
- c. Samarbetssvårigheter mellan olika grupper eftersom olika avdelningar har så olika uppfattningar om hur saker ska göra
- d. Bristande innovationsförmåga eftersom majoriteten av de anställda tänker på samma sätt
- e. Likgiltighet för vad andra gör då man inte bryr sig om ifall andra organisationsmedlemmar bryter mot normerna

10. Beslutsmodeller beskriver och förklarar organisationers beslutsbeteende. En beslutsmodell kallas *Organisationen som rationell aktör*. Vad **kännetecknar** beslutsprocessen enligt denna modell?

- a. att alternativ och dess konsekvenser värderas gentemot mål
- b. förhandlingar mellan olika intressen
- c. att lösningar följer tidigare praxis i motsvarande situationer
- d. att nya fall behandlas efter fasta regler och standardiserade procedurer
- e. att det är många och skiftande deltagare som engagerar sig vid olika beslutstillfällen

11. Vilket påstående om *mål och strategi* är **falskt**?

- a. En vision kan förklaras som en organisations ideala/önskvärda situation i framtiden
- b. Målförskjutning innebär att en organisation fattar ett medvetet beslut om att förlänga tidshorisonten för ett av sina mål
- c. Ett mål är en beskrivning av ett önskat framtida tillstånd
- d. Strategi beskriver vad man tänker göra för att förverkliga målen.
- e. En målhierarki kan bestå av organisationens syfte, vision, huvudmål och delmål

12. Vilket påstående är **kännetecknande** för en *manifesterad konflikt*?

- a. Konfliktnivån kan anses optimal
- b. Parterna försöker öppet motarbeta varandra
- c. Det finns goda förutsättningar för beslutsfattande av hög kvalitet
- d. Konstruktivt samarbete mellan parter med olika intressen
- e. Konfliktnivån kan anses vara optimal

13. Vilket påstående om *förändring av organisationer* är **falskt**?

- a. En förändring kan vara *reaktiv* eller *proaktiv*
- b. En förändring kan vara *antingen planerad och hierarkiskt styrd* eller inte
- c. Exempel på orsaker bakom *motstånd till förändring* är förlust av identitet och förändrade maktrelationer
- d. *Karismatisk omformning* och *deltagande utveckling* är exempel på olika strategier för att genomföra förändring
- e. En *radikal förändring* innebär att en förändring sker i små steg över tid

Lärandemål 2 Ledarskap

Del 1, fritextfrågor (max. 15 poäng)

14. Det finns många olika teoretiska perspektiv (teorier/ansatser) på ledarskap. Redogör för två ledarskapsteorier som ingått i kursen och förklara den främsta skillnaden mellan dessa två teorier (5p)
15. Medarbetarskap kan förstås både på individuell och kollektiv nivå. Utgå från *medarbetarskap som individuell utvecklingsnivå* och förklara modellens olika steg/nivåer. Ge också ett praktiskt exempel per steg/nivå (6p)
16. Inom ramen för symboliskt ledarskap betonas ledarens förmåga att påverka uppfattningar och skapa en gemensam verklighet. Redogör utförligt för hur ledare kan använda sig av storytelling och symboler för att utöva kontroll inom eller över organisationen (4p).

Del 2, alternativfrågor (max. 10 poäng)

Besvara frågorna i **svarstalongen för Lärandemål 2** (längst bak i tentan).
Endast ett alternativ per fråga är rätt.

17. Vilket påstående om *ledarskap i kris* är **falskt**?

- a. Etnocentrism kan förklaras som att se på världen genom sina egna kulturella glasögon
- b. I före-fasen kan resurser delas in i personrelaterade, organisationsrelaterade och samhällsrelaterade resurser
- c. Under-fasen kan bland annat kännetecknas av att krishanteringsarbetet sker i tillfälligt sammansatta grupper
- d. Ett kännetecken för en svår situation eller kris är att alla individer upplever den som lika stressfylld
- e. Efter-fasen kännetecknas av bearbetning på individnivå och organisationsnivå

18. Vilket påstående om *ledarskap* är **falskt**?

- a. I teorin om transformativt ledarskap är utgångspunkten skillnaden mellan transaktionellt och transformativt ledarskap
- b. Ledarskapsteori kan sägas representera olika teoretiska ansatser till att förstå ledarskap
- c. Att studera ledarskap kan ge oss bättre förståelse för motivation, kultur, effektivitet och legitimitet
- d. Det saknas en gemensam definition av vad ledarskap är
- e. En vanlig kritik mot ledarskapsforskningen är att det inte tagits tillräckligt stor hänsyn till hur ledaren är som individ

19. Vilket påstående om *medarbetarskap* är **falskt**?

- a. På individnivå kan medarbetarskap beskrivas som fyra olika utvecklingsnivåer
- b. I ett medarbetarskap lämnas utrymme för medarbetaren att utöva inflytande
- c. Empowerment betyder att ansvarstagande främst kopplas till den formella chefsrollen (en form av centralisering)
- d. Dialog och sociala aktiviteter är exempel på stödjande aktiviteter som kan finnas med i modellen *Medarbetarskapshjulet*
- e. I ett medledarskap blir ledarskapet en kollektiv funktion

HÖGSKOLAN
I SKÖVDE

20. Om man skulle skilja mellan ledarskap och chefskap; vad skulle klassas som något chefer snarare än ledare gör?

- a. Inspirerar
- b. Utmanar status quo
- c. Tar ett långsiktigt perspektiv
- d. Kontrollerar
- e. Nyskar

21. Porters Femkraftsmodell är en modell som kan vara hjälpsam för ledare som vill analysera omvärlden. Vilket **alternativ finns med** i Porters Femkraftsmodell?

- a. Värde
- b. Interna styrkor och svagheter
- c. Befintlig konkurrens
- d. Diversifiering
- e. Marknadspenetration

22. Vilket påstående om den *situationsbetingade teorin om ledarskap* (the situational approach) är **sant**?

- a. Följarnas mognad består av komponenterna kompetens och vilja
- b. Följarna bör anpassa sitt beteende efter situationen (dvs. efter ledarens mognadsgrad)
- c. Enligt teorin är en delegerande ledarstil mest lämplig när följarna är ovilliga och inkompetenta
- d. En instruerande ledarstil är både svagt styrande och svagt stödjande
- e. Utmärkande för teorin är att den är följarcentrerad (inte ledarcentrerad)

23. Vilket alternativ är **INTE** ett av begreppsparen som finns med i modellen *Medarbetarskapshjulet*?

- a. Förtroende & öppenhet
- b. Gemenskap & samarbete
- c. Engagemang & meningsfullhet
- d. Socialisation & kommunikation
- e. Ansvarstagande & initiativförmåga

HÖGSKOLAN
I SKÖVDE

24. En kris är en händelse som ofta kan upplevas som stressfylld. Vilket alternativ är **INTE** en vanlig mental stressreaktion?

- a. Bristfällig delegering
- b. Komplexa och otydliga order
- c. Att tänka framåt istället för på det som inträffat
- d. Förlora tidsuppfattningen
- e. Operativ fokusering

25. Vilket påstående om *the style approach* är **sant**?

- a. I den här ansatsen är det huvudsakligen ledarens kunskap (utbildning) som är i fokus
- b. Ansatsen växte fram under 1970-talet och har fokus på visioner förmedlade genom ledarskapet
- c. Ansatsen bygger på tanken om att vissa individer har medfödda egenskaper som gör dem till ledare
- d. Ansatsen utgår från skillnaden mellan relationsorientering och uppgiftsorientering
- e. I den här ansatsen tas stor hänsyn till sammanhanget och följarnas mognadsgrad

26. Vilket påstående om *strategi som unika resurser/inifrån-ut perspektivet på strategi* är **sant**?

- a. I det här perspektivet kan ledaren ses som en omvärldsbevakare
- b. För att resurser ska kunna leda till varaktiga konkurrensfördelar måste de vara sällsynta och svåra att imitera
- c. Inom det här perspektivet kan resurser delas in i fokusering och kostnadsledare
- d. Det som är kännetecknande för det här perspektivet är att analysen utgår från hur det ser ut i branschen/på marknaden
- e. En av modellerna som bäst kan kopplas samman med det här perspektivet är Ansoffs matris

HÖGSKOLAN
I SKÖVDE

Svarstalong Lärandemål 1

Svarsalternativ	A	B	C	D	E
Fråga					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					

HÖGSKOLAN
I SKÖVDE

Svarstalong Lärandemål 2

Svarsalternativ	A	B	C	D	E
Fråga					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					